

IJ001/2009. EL PERSONAL AMB FUNCIONS AUXILIARS EN UN SERVEI DE FISIOTERÀPIA

La tasca dels fisioterapeutes, així com la d'altres professionals sanitaris, es pot portar a terme com a única intervenció terapèutica o integrada dins d'un equip interdisciplinari. En aquest segon cas és fonamental el coneixement i el respecte per les competències i l'àmbit d'actuació dels diferents professionals que treballen per aconseguir l'objectiu comú de la millora o el restabliment de la salut dels pacients.

El present informe té com a fita establir les directrius de les persones que realitzen funcions auxiliars en un servei de Fisioteràpia; per aquest motiu es desenvoluparan aspectes relatius tant a la seva formació, com a les seves competències i la relació interdisciplinària amb el fisioterapeuta.

Formació

La titulació que permet l'exercici de funcions auxiliars de Fisioteràpia és la de grau mig de tècnic en cures auxiliars d'infermeria. La formació implica una càrrega lectiva de 1400 hores, 990 de les quals es realitzaran al centre educatiu i les 410 restants conformaran el període de pràctiques.

Tasques/Competències

Tal com recull el catàleg de titulacions de formació professional del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya, la competència general que defineix el perfil professional és *"proporcionar cures auxiliars al pacient/client i actuar sobre les condicions sanitàries del seu entorn, com a: membre d'un equip d'infermeria en els centres sanitaris d'atenció especialitzada i d'atenció primària, sota la dependència del diplomad d'infermeria o, si s'escau, com a membre d'un equip de salut en l'assistència derivada de la pràctica de l'exercici liberal, sota la supervisió corresponent."*

A més, pel REAL DECRETO 546/1995, de 7 d'abril, que estableix el títol del tècnic en cures auxiliars d'infermeria i els corresponents ensenyaments mínims, es considera que les seves unitats competencials són:

1. *Preparar els materials i processar la informació de la consulta/unitat, en les àrees de la seva competència.*
2. *Aplicar cures auxiliars d'infermeria al pacient/client.*
3. *Tenir cura de les condicions sanitàries de l'entorn del pacient i del material/instrumental sanitari utilitzat en les diferents consultes/unitats/serveis.*
4. *Col·laborar en la prestació de cures psíquiques al pacient/client, realitzant, al seu nivell, l'aplicació de tècniques de suport psicològic i d'educació sanitària.*
5. *Realitzar tasques d'instrumentació en equips de salut bucodental.*

Aquesta descripció de tasques genèrica es pot contemplar de forma més específica i adaptada a un servei de Fisioteràpia si es pren com a referència l'article 83 de l'*Estatuto de Personal Sanitario No Facultativo de la Seguridad Social*¹, que delimita les següents tasques:

1. *La higiene i neteja dels pacients.*
2. *La neteja i ordenació del material utilitzat per la unitat.*
3. *Ajudar a ubicar i situar el pacient en el seu lloc de tractament.*

¹ L'*Estatuto de Personal Sanitario No Facultativo de la Seguridad Social* es va plasmar inicialment en una *Orden del Ministerio de Trabajo* de 26 d'abril de 1973 (publicada al BOE del 28 i 30 d'abril de 1973). Tot i que s'ha promulgat el nou *Estatuto Marco* que afecta tot el personal estatutari del *Sistema Nacional de Salud* (Llei 55/2003, de 16 de desembre) i deroga els tres estatuts vigents fins a la data, les funcions recollides en l'antic estatut continuen vigents.

4. *Controlar les postures estàtiques dels pacients sota la supervisió de personal sanitari titulat.*
5. *Vestir o desvestir els pacients quan ho requereixi el tractament i quan ells no ho puguin fer.*
6. *En general, totes aquelles activitats que, sense tenir un caràcter sanitari, facilitin la tasca del personal sanitari titulat (metge, infermera, fisioterapeuta i d'altres).*

Podem dir que aquesta legislació recull les competències d'aquests titulats de grau mig, si bé la primera ho fa des de la vessant formativa i la segona des de la seva aplicació laboral; tot i les diferències, es reconeixen fàcilment els principals aspectes competencials.

Integració en l'equip interdisciplinari

L'atenció en Fisioteràpia estableix un marc d'actuació global a les persones i a la comunitat a fi de prevenir, promoure, mantenir i recuperar la funcionalitat de les persones en l'àmbit de les deficiències, discapacitats i minusvalideses mitjançant els elements físics i químics a l'abast del fisioterapeuta.

Aquesta atenció en Fisioteràpia defineix uns procediments propis que es desenvolupen a través d'unes tècniques de Fisioteràpia que es porten a terme gràcies a les competències professionals que són el conjunt de coneixements, actituds i habilitats del fisioterapeuta. Són competències específiques de la Fisioteràpia aquelles que es troben recollides en la legislació vigent com a pròpies i exclusives i que són realitzades amb la capacitat professional que s'obté de la seva titulació i col·legiació, i en el compliment de la norma reguladora en matèria d'exercici professional.

La funció auxiliar defineix accions desenvolupades amb la finalitat d'ajudar, proveir, facilitar i adequar aquelles activitats dirigides a altri o a la comunitat, a fi d'assolir els objectius programats. La funció auxiliar, per tant, sorgeix en el marc de les competències de la Fisioteràpia i amb la finalitat definida anteriorment.

En la següent taula es presenta el detall de les tasques a desenvolupar pel personal auxiliar en base a les principals competències que es requereixen per dur a terme l'atenció als pacients. Per a cadascuna es descriu l'objectiu de Fisioteràpia i la tasca auxiliar corresponent:

Competència	Objectiu de Fisioteràpia	Tasca del personal auxiliar
1. Atenció en Fisioteràpia	Proporcionar l'atenció de Fisioteràpia d'una forma sistematitzada i organitzada atenent al precepte de la individualitat de l'usuari.	
1.1. Valoració funcional, recollida de dades i plantejament del problema	Obtenir i analitzar les dades per determinar l'estat funcional del pacient i descriure les seves discapacitats i/o alteracions.	- Auxiliar en l'acollida del pacient.
1.2. Executar el Pla d'Atenció en Fisioteràpia	Executar el Pla d'Atenció en Fisioteràpia atenent al precepte d'individualitat de l'usuari i utilitzant les eines terapèutiques pròpies de la Fisioteràpia.	- Auxiliar en el procés de l'aplicació dels mitjans físics, amb les següents indicacions: <ul style="list-style-type: none">▪ Realitzar la cura, manteniment i higiene dels aparells d'electroteràpia, termoteràpia, hidroteràpia, mecanoteràpia poleoteràpia i altres, sota les indicacions del fisioterapeuta.▪ Retirar els mitjans físics terapèutics una vegada finalitzada la seva aplicació.▪ Atendre les indicacions del fisioterapeuta per auxiliar la persona malalta en els diversos trasllats de zona dins de l'àmbit físic on es desenvolupa l'atenció en Fisioteràpia.▪ Atendre les peticions d'ajuda de la persona malalta i derivar-les al fisioterapeuta.
2. Procediments i protocols	Proporcionar l'atenció en Fisioteràpia de forma sistematitzada tenint en compte	- Auxiliar en la preparació de l'usuari pel procés d'atenció en Fisioteràpia i de les diferents fases del mateix.

	el precepte de la individualitat de l'usuari i utilitzant les eines de comunicació i informació.	- Auxiliar en la preparació de l'entorn en el qual es portarà a terme l'atenció en Fisioteràpia.
3. Comunicació	Establir una relació terapèutica amb l'usuari i aconseguir una comunicació efectiva.	- Tenir especial cura amb el procés de comunicació amb l'usuari i, especialment, en aquells casos amb dificultat de comunicació i/o expressió. - Respectar la intimitat del pacient. - Dur a terme la seva activitat amb empatia i respecte per l'usuari, familiars més propers i/o equip interdisciplinari. - Utilitzar un entorn adequat per a la comunicació amb el pacient. - Mantenir una relació terapèutica adequada amb el pacient respecte al seu procés d'atenció.
4. Treball en equip	Donar una atenció integral en Fisioteràpia, basada en el treball en equip.	- Conèixer els objectius de la Fisioteràpia en el si de l'equip interdisciplinari i les relacions amb cadascuna de les disciplines. - Recollir, escoltar i valorar les reflexions de la resta de l'equip interdisciplinari envers les seves actuacions. - Reconèixer les competències, habilitats i coneixements dels professionals sanitaris. - Participar i integrar-se en els treballs de l'equip en les seves vessants de relació amb els familiars. - Fer de la comunicació i el respecte als professionals l'eina de superació dels conflictes.
5. Bioètica	Incorporar a la cultura professional els principis ètics i legals de la professió.	- Desenvolupar la seva activitat fonamentada en el respecte dels drets del pacient/usuari/client i familiars més propers, guiada pel fisioterapeuta que la supervisi i pel codi deontològic de la Fisioteràpia. - Auxiliar el fisioterapeuta en la identificació de les possibles vulneracions dels drets del pacient/usuari/client i familiars més propers, i traslladar el seu parer al fisioterapeuta. - Garantir la confidencialitat de les dades dels usuaris i dels professionals.

Quan l'atenció al pacient requereix, per circumstàncies diverses, la participació d'un equip multidisciplinari, la vocació de tots els seus membres ha de ser la de relacionar-se de manera efectiva per tal de sumar coneixements i experiència per tal de facilitar la consecució de l'objectiu final de proporcionar la millor atenció possible al pacient.

Bibliografia

- Catàleg de titulacions de formació professional del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya. Branca Sanitat. Grau mig de tècnic en cures auxiliars d'infermeria.
- LLEI 44/2003, de 21 de novembre, d'Ordenació de les professions sanitàries.
- Llibre Blanc del títol de grau de Fisioteràpia. ANECA. Juny de 2005.
- ORDEN CIN/2135/2008, de 3 de julio, por la que se establecen los requisitos para la verificación de los títulos universitarios oficiales que habiliten para el ejercicio de la profesión de fisioterapeuta.
- REIAL DECRET 546/1995, de 7 d'abril, que estableix el títol del tècnic en cures auxiliars d'infermeria i els corresponents ensenyaments mínims.
- REAL DECRETO 1001/2002, de 27 de septiembre, por el que se aprueban los Estatutos Generales del Consejo General de Colegios de Fisioterapeutas.